

«Tendències», no pas lleis

ROBERT GÓMEZ-TEN (Universitat de Girona)

Efectivament, el fet que Fabra assenyalés el canvi de preposició davant d'oracions subordinades d'infinitiu pel que fa als verbs amb un complement de règim verbal s'ha de tenir molt en compte. (Com és sabut, la normativa catalana obliga a canviar les preposicions *en* i *amb* per *a* o *de* davant d'infinitiu quan aquest és el nucli d'una subordinada exigida pel verb, és a dir, quan és un complement de règim, mentre que *a* i *de* s'hi mantenen.) Molt probablement aquest fet ha condicionat d'una manera clau l'evolució de la llengua fins als nostres dies: estic pensant en la premissa fabriana: «Pensa *en* mi» però «Pensa *a* dir-m'ho» amb relació a alguns complements com, entre altres, els dels noms deverbals no estatius. Generalment, els complements que en els verbs tenen forma de sintagma preposicional se solen mantenir en les nominalitzacions, i això afecta tant els complements d'objecte indirecte com els de règim preposicional. La presència d'aquests complements, però, no és obligatòria.

Vegem tot seguit com alguns exemples mostren l'ús de les preposicions següents:

1) «*Cal anar amb compte a no agreujar [...]*» (Epistolari Joan Coromines amb exiliats catalans d'Amèrica, Edicions Curial, Barcelona, 2003, p. 103).

«[...] *gratitud que no hi hauria perill a donar tractant-se d'En Balcells [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 382).

«*Vés en compte a demostrar [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 637).

«[...] *han d'anar amb molt de compte per no embolicar [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 682).

Si consultem el *Diccionari català-valencià-balear*, veurem que diu això:

perill m. Refr. c) «*Qui es posa en*

perill de caure, apar té ganes de jaure». D'aquest refrany es desprèn que la forma amb *de* és intercanviable amb la forma amb *a*.

2) «*Aquest té dret de sobres d'estar ressentit de mi [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 267).

«[...] *(úniques a les quals tinc dret de presentar-me)*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 480)

Si consultem el *DIEC2* (els claudàtors són meus), veurem que diu:

«**dret** m. Facultat d'exigir allò que ens és degut, de fer allò que la llei no defèn, de tenir, exigir, usar, etc., allò que la llei o l'autoritat estableix a favor nostre o ens és permès per qui pot. *Jo tinc dret a cobrar els meus jornals* [TENIR DRET A + INF]. *Tot-hom té dret a defensar el que és seu* [TENIR DRET A + INF]. *Ningú no té dret sobre la vida d'un altre* [TENIR DRET SOBRE + SN]. Reivindicar, sostenir, el seu dret. Reconèixer, negar, el dret d'algú a fer una cosa. *Donar dret a algú a fer una cosa* [DONAR DRET A + SN + A + INF]. *Llevar a algú el dret de fer una cosa* [LLEVAR A ALGÚ EL DRET DE + INF]. *Els drets de propietat. Dret d'asil.*»

De la descripció que hi ha d'aquests exemples es desprèn que les oracions que proposo («*Aquest té dret de sobres d'estar ressentit de mi [...]*» juntament amb «[...] *(úniques a les quals tinc dret de presentar-me)*») són paral·leles a: «*Aquest té dret de sobres a estar ressentit de mi [...]*» o «[...] *(úniques a les quals tinc dret a presentar-me)*».

3) Si consultem la paraula *afany* en l'*Hiperdiccionari de l'Enciclopèdia Catalana*, veurem que s'hi poden trobar exemples amb la preposició *de*. En les entrades «**acaserat/acaserada**: adj.

(la negreta de les preposicions és meva) *Que té casera o afany de casar-se*»; «**conèixer**: v/tr/abs *Estudiar per afany de conèixer*»; «**logorrea**: f pat *Afany irresistible de parlar que experimenten certs alienats*». En canvi, també hi ha exemples amb la preposició *per* a l'entrada «**potència**: f fis *En un sistema físic, magnitud escalar que mesura l'afany que manifesta el sistema per executar un treball*».

4) Si consultem la paraula *opció* en la *Hiperenciclopèdia de l'Enciclopèdia Catalana*, veurem que s'hi pot trobar algun exemple amb la preposició *a* (la negreta de les entrades és meva) en l'entrada «**warrant***: *En un títol-valor, certificat d'opció a subscriure, durant un període, o a data fixa, i a un preu fix, determinats instruments financers (accions, obligacions, etc.) de la societat emissora o del seu grup*». En canvi, si consultem el *Diccionari català-valencià-balear*, veurem que sota l'entrada *opció* hi ha un exemple amb la preposició *de*: «**opció**: Facultat d'optar; exercici d'aquesta facultat; dret a obtenir un càrrec, dignitat, etc.: cast. *opción*. *Jo tinc la opció de restar o de anar-me'n*, Lacavalleria Gazoph.»

5) «[...] *amb tendència a millorar [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 795).

«[...] *tendència a estar malalta [...]*» (Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines, Edicions Curial, Barcelona, 2006, p. 825).

«*La meva tendència natural ha estat sempre de no insistir a ficar-me allà on no em volen*» (Epistolari Joan Coromines i Josep Maria de Casacuberta, Edicions Curial, Barcelona, 2005, p. 179).

«*La tendència a considerar que les preses de xocolata Cerdà són prorrogables [...]*» (Josep Pla, *Primera volada*, Destino, Barcelona, 2004, p. 248).

«*La tendència a veure passar el tren, a comptar els vagons del tren, és un símptoma de provincianisme molt acusat*» (Josep Pla, *Primera volada*, Destino, Barcelona, 2004, p. 290).

«*La tendència a sortir de casa és escanda-*

losa» (Josep Pla, *Primera volada*, Destino, Barcelona, 2004, p. 293).

«Succceeix, en efecte, que, així com hi ha persones i ciutats que han nascut ineluctablement connectades amb la mobilitat de les pessetes, amb la tendència que tenen **de** transferir-se d'una cartera a l'altra, n'hi ha d'altres [...]» (Josep Pla, *Primera volada*, Destino, Barcelona, 2004, p. 309).

«En la cuina escandinava hi ha la tendència **de** posar mermelades i confitures dolces en els plats de carn i peix» (Josep Pla, *El que hem menjat*, Destino, Barcelona, 2004, p. 258).

«En canvi, nosaltres tenim la tendència **a** posar all a tot arreu, cosa que molesta els hiperboris» (Josep Pla, *El que hem menjat*, Destino, Barcelona, 2004, p. 259).

Si consultem en la *Hiperenciclopèdia de l'Enciclopèdia Catalana* la paraula *bruxomania*:

«**bruxomania**: Tipus de neurosi caracteritzada per la tendència **de** fer escarritxos.»

D'aquesta definició també es desprèn que, a part de les oracions amb 'a + infinitiu' també hi són possibles les de 'de + infinitiu'. Que en aquests cinc casos tinguem dualitat en la possibilitat de fer anar *a*, *de*, o fins i tot *per* o *sobre* davant d'un infinitiu no ha de preocupar ni fer esquinçar les vestidures a ningú, ni tan sols a cap filòleg. Això ens demostra, un cop més, que la llengua és flexible. Toni Badia s'adona que passa aquest fenomen en el capítol «Classes de complements nominals», i en concret dins «Els altres complements dels noms deverbals no estatus», de la *Gramàtica del català contemporani* (Joan Solà et al., Empúries, Barcelona 2002, p. 1607). Efectivament, se'ns explica: «Per altra banda, hi ha també noms que poden tenir oracions com a complements argumentals: A l'exemple (35c): *la seva insistència a estudiar*». El que passa és que a l'hora de donar comptes de per què passa això, sempre hi ha arguments més semàntics que sintàctics o formals que fan que sols hi hagi una descripció parcial d'aquest fenomen. Com sabem, qualsevol gramàtica d'arreu hauria de poder donar compte dels fenòmens lingüístics que pretén abastar. I encara hi podem llegir això: «Els fenòmens coneguts com de caiguda i canvi de les

preposicions afecten també les preposicions dels complements oracionals dels noms, com s'ha indicat en el § 9.1.2.4 (vegeu també § 11.4.5.1): [...]; i la preposició de règim del nom *insistència* (*en*) es converteix en *a* (35c).»

Bibliografia

- *Epistolari Joan Coromines amb exiliats catalans d'Amèrica*, a cura de Josep Ferrer i Joan Pujades, Fundació Pere Coromines, Curial Edicions Catalanes, Barcelona 2003.
- *Epistolari Joan Coromines i Josep Maria de Casacuberta*, a cura de Josep Ferrer i Joan Pujades, Fundació Pere Coromines, Curial Edicions Catalanes, Barcelona 2005.
- *Epistolari Joan Coromines i Pere Coromines*, a cura de Josep Ferrer i Joan Pujades, Fundació Pere Coromines, Curial Edicions Catalanes, Barcelona 2006.
- *Gramàtica del català contemporani*, 2a. edició, dirigida per Joan Solà et al. Empúries, Barcelona 2002.
- *Hiperdiccionari català-castellà-anglès* [recurs electrònic] versió 1.0/ [direcció editorial: Jesús Giralte i Radigales], Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1993.
- PLA, Josep, *Primera volada*, dins *Obra completa*, vol. 3, Destino, Barcelona 2004.
- PLA, Josep, *El que hem menjat*, dins *Obra completa*, vol. 22, Destino, Barcelona 2004.
- <http://www.grec.cat/cgibin/hecentra.pgm?USUARI=udg6&SESSIO=0006290659> (20-3-2007).
- <http://www.grec.cat/cgibin/hecentra.pgm?USUARI=udg6&SESSIO=0006441236> (28-5-2007).
- [http://www.iecat.net/\(28-3-2007\)](http://www.iecat.net/(28-3-2007)).
- <http://dlc.iec.cat/results.asp> (28-5-2007).
- [http://dlc.iec.cat/\(28-5-2007\)](http://dlc.iec.cat/(28-5-2007)).

Fundada el 1886

PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA

Major de Sarrià, 57
08017 BARCELONA

Tels. 93 203 07 14 / 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 BARCELONA

Tel. 93 203 04 73 / Fax 93 280 65 56